

DKS kulturarv:

Kjelda ved Piggåsen

Alle elever på 4. trinn er velkommen til et spennende møte med historien vår på Piggåsen. Der får de oppleve hvordan arbeidslivet på en av vikingtidas største arbeidsplasser kunne være.

Dere får møte formidler Tjodun Felland, som levende forteller en historie fra middelalderen med klebersteinsbruddet som utgangspunkt. Elevene får også prøve seg med å skjære små gjenstander i kleberstein med kniv.

Buss henter elvene på skolen. Besøket på Piggåsen varere i 1 time og 20 minutter. Buss tilbake til skolen rett etter endt undervisning.

Mandag 12. juni

Hvem:	Bussavg. skole:	Piggåsen:	Bussavg. Piggåsen:
Garderåsen (alle)	kl. 8.40	kl. 9.00-10.20	kl. 10.30
Hovinhøgda 4.1 *	kl. 10.10	kl. 10.30-11.50	kl. 12.10
Hovinhøgda 4.2 *	kl. 11.50	kl. 12.10-13.30	kl. 13.40

*Alle 60 elevene deles i to grupper på 30.

Fredag 16. juni

Hvem:	Bussavg. skole:	Piggåsen:	Bussavg. Piggåsen:
Dalen	kl. 8.05	kl. 8.30-9.50	kl. 10.00
Riddersand 4.1	kl. 9.40	kl. 10.00-11.20	kl. 11.30
Riddersand 4.2	kl. 11.10	kl. 11.30-12.50	kl. 13.00

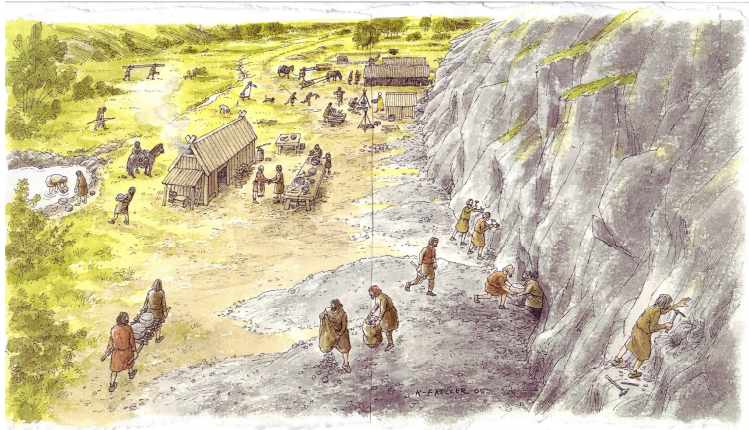
Denne DKS-produksjonene er et samarbeid mellom Akershus fylkeskommune og kulturkontoret i Fet.

Har du spørsmål, kontakt Jorunn Løvlie, koordinator for den kulturelle skolesekken i Fet kommune. M: 40 44 85 46 eller epost: jorunn.lovlie@fet.kommune.no

Vi gleder oss til å treffe dere på Piggåsen.

Fakta om Piggåsen

Kjelda er formet av mennesker gjennom mange hundre år. Kleberbruddet er datert tilbake til jernalder. Illustrasjonen, laget av Karl-Fredrik Keller, viser en mulig situasjon på Kjelda i vikingtid, da virksomheten i området trolig var på det største.

På grunn av kleberens smidige konsistens og nytteverdi begynte man i Norge (først på Vest- og Sør-Vestlandet) allerede i steinalderen så smått å utvinne og bearbeide kleberstein. Virksomheten i bruddene her i Kjelda hadde nok sin storhetstid i vikingtid (ca.1000-1300 år siden), men kleberen her må ha vært kjent også før den tid(?).

Kleberproduktene ble fraktet til et stort nærområde, utover i Viken (nå Oslofjorden), og muligens så langt nordover som til Mjøstraktene. Glomma var transportåre. Funn av ei takke i slagghaugene tyder på at bruddet var i drift i alle fall fram til jernalder.

Hele Piggåsen har et sterkt innslag av kleber og bruddene ble naturlig nok lagt der kleberinnholdet er høyest. I tillegg til gruver finner vi dagbrudd. Det som i dag fortøner seg som en steinur, var en gang en arbeidsplass for mange mennesker. I dag er gruvegangene nesten stengt, fordi det bløte fjellet er forvitret av vær og vind og frostsprenging.

Gryter utgjorde hovedproduksjonen. I tillegg lagde man spinnehjul, vevlodd og fiskesøkker. Kleberstein ble muligens også brukt som legemiddel. Grytene var anvendelige fordi de var holdbare og gode å tilberede maten i på bålet

eller i grua. Steinens kvalitet var avgjørende for hvordan grytene ble seende ut. Var kleberen god, kunne man lage gryter med tynne vegger. Steinen var også velegnet til å lage støpeformer for jern og bronse. Der det er tatt ut gryter, er det mange hull av varierende dybde og størrelse, laget med hakke og meisel i berget.

Inne i gruvene er det merker etter meiselhugg og uttatte karemner. Enkelte uferdige karemner finner man også. Noen av dem er skadet i nyere tid.

